

PRESUDA SUDA

27. veljače 1985.(*)

„Kompenzacijski novčani iznosi za proizvode od kukuruza – Posljedice nevaljanosti uredbe”

U predmetu 112/83,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, uputio tribunal d'instance de Paris 1er (Općinski sud u Parizu, 1. arondisman, Francuska), u sporu koji se pred tim sudom vodi između

Société des produits de maïs SA

i

Administration des douanes et droits indirects

o tumačenju valjanosti Uredbe Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976. o izmjeni kompenzacijskih novčanih iznosa uslijed promjene deviznog tečaja francuskog franka,

SUD,

u sastavu: Mackenzie Stuart, predsjednik, G. Bosco, O. Due i C. Kakouris, predsjednici vijeća, P. Pescatore, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann i Y. Galmot, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Darmon,

tajnik: D. Louterman, administratorica,

donosi sljedeću

PRESUDU

- 1 Presudom od 7. lipnja 1983., koju je Sud zaprimio 16. lipnja 1983., tribunal d'instance de Paris 1er (Općinski sud u Parizu, 1. arondisman) uputio je, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, nekoliko prethodnih pitanja o valjanosti Uredbe Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976. o izmjeni kompenzacijskih novčanih iznosa uslijed promjene deviznog tečaja francuskog franka (SL L 79, str. 4.).

- 2 Ta pitanja upućena su u okviru spora između administration française des douanes (francuske Uprave za carine) i društva Société des produits de maïs, tužitelja u glavnom postupku, koji u Francuskoj proizvodi prerađene proizvode od kukuruza.
- 3 Presudom od 15. listopada 1980. (Roquette, 145/79, Zb., str. 2917.), Sud je, odgovarajući na pitanja koja mu je uputio tribunal d'instance de Lille (Općinski sud u Lilleu, Francuska) presudom od 29. lipnja 1979., u točki 1. izreke te presude utvrdio nevaljanost Uredbe Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976.:

- „— u dijelu u kojem se određuju kompenzacijski iznosi primjenjivi na kukuruzni škrob na osnovi drukčijoj od one koja se odnosi na interventnu cijenu kukuruza umanjenu za proizvodne subvencije za škrob;
- u dijelu u kojem se određuju kompenzacijski iznosi primjenjivi na pšenični škrob na osnovi drugačijoj od one koja se odnosi na referentnu cijenu pšenice umanjenu za proizvodne subvencije za škrob;
- u dijelu u kojem se određuju kompenzacijski iznosi primjenjivi na sve različite proizvode dobivene preradom određene količine istog osnovnog proizvoda, kao što je kukuruz ili pšenica, u određenom sektoru proizvodnje, u znatno većem broju od kompenzacijskog iznosa utvrđenog na temelju te određene količine osnovnog proizvoda;
- u dijelu u kojem se određuju kompenzacijski iznosi primjenjivi na krumpirov škrob koji prelaze one primjenjive na kukuruzni škrob.”

Međutim, iz razloga navedenih u točkama 51. i 52. presude, Sud je u točki 3. izreke te presude odlučio:

„na temelju nevaljanosti gore navedenih propisa ne može se dovesti u pitanje naplata ili plaćanje kompenzacijskih novčanih iznosa koje su nacionalna tijela provela na temelju tih odredbi, u razdoblju prije objave ove presude.”

- 4 Uzimajući u obzir tu presudu, tribunal d'instance de Lille (Općinski sud u Lilleu) ipak je presudom od 15. srpnja 1981. naložio Upravi za carine da društvu Roquette vrati nepravilno plaćene iznose na temelju kompenzacijskih novčanih iznosa na njegov izvoz nakon 25. ožujka 1976. Prema mišljenju suda, točka 3. presude Suda nije ga mogla obvezati u dijelu u kojem je „Sud, bez pravnog temelja, nakon što je protumačio pravo Zajednice kako bi odgovorio na prethodna pitanja i nakon što je iscrpio svoje ovlasti, pokazao inicijativu da na već izraženo mišljenje doda primjedbu na temelju odredbe koja nije primjenjiva na razmatranu situaciju.” Nacionalni sud osim toga ističe da, s obzirom na to da Sud nema zakonodavnu ovlast u pogledu Zajednice, njegovo postupanje nije moglo mijenjati podjelu nadležnosti između njega i nacionalnih sudova te da je isključivo na nacionalnim sudovima da na temelju svojeg nacionalnog pravnog poretka izvedu zaključke o nevaljanosti koju je utvrdio Sud.
- 5 Société des produits de maïs pokrenulo je zahtjevom od 30. prosinca 1981., s jedne strane, na temelju nevaljanosti Uredbe Komisije br. 652/76, i kasnijih uredbi, koju je utvrdio Sud u gore navedenoj presudi od 15. listopada 1980. i, s druge strane, pozivajući se na presudu tribunal d'instance de Lille (Općinski sud u Lilleu) od

15. srpnja 1981., postupak protiv glavnog direktora za carine i neizravno oporezivanje pred tribunal d'instance de Paris (Općinski sud u Parizu) kako bi dobilo povrat kompenzacijskih iznosa koje je Uprava za carine nepravilno naplatila u skladu s navedenom Uredbom br. 652/76 za njegov izvoz u druge države članice određenog broja proizvoda dobivenih od kukuruza.

- 6 Tuženik u glavnom postupku pozvao se na apsolutnu zapreku vođenja postupka u pogledu tog zahtjeva, na temelju točke 3. izreke gore navedene presude od 15. listopada 1980. S druge je strane tvrdio, i dalje se pozivajući na sadržaj te presude, da tužitelj nije utvrdio da su kompenzacijski iznosi određeni predmetnom uredbom za proizvode dobivene preradom kukuruza znatno viši od onih utvrđenih za količinu kukuruza upotrijebljenu za njihovu proizvodnju.
- 7 Budući da je tuženik predložio nacionalnom sudu da pokrene postupak pred Sudom ako smatra da presuda od 15. listopada 1980. nije dovoljno jasna, nacionalni sud je radi osiguravanja dobrog sudovanja i jasnoće, uzimajući u obzir objašnjenja i podneske stranaka, smatrao da je potrebno prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja.

- „1. Jesu li valjane odredbe Uredbe Komisije (EEZ) br. 652/76 od 24. ožujka 1976. o određivanju kompenzacijskih novčanih iznosa primjenjivih na izvoz lomljenih zrna kukuruza (tarifni broj 10.05, postao 23.02), glutena (tarifa 23.03) i proizvode iz tarifa 11.08 A I; 17.02 B I (a); 17.02 B I (b); 17.02 B II (a), 17.02 B II (b); 17.02-23; 17.02-28.0; 17.02-28.1; 35.05 A; 29.04-77.001?
2. U slučaju nevaljanosti, u kojem ih dijelu treba proglasiti nevaljanim?
3. U slučaju nevaljanosti, koje su pravne posljedice takve nevaljanosti, u pogledu zahtjeva za naknadu svih ili dijela kompenzacijskih novčanih iznosa koje su naplatila nacionalna tijela na temelju odredbi Uredbe Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976.?
4. Pod pretpostavkom da pravilno utvrđena nevaljanost uredbe Zajednice isključuje svaku mogućnost dovođenja u pitanje već naplaćenih kompenzacijskih novčanih iznosa na temelju te uredbe, isključuje li, i u kojoj mjeri, svako plaćanje po osnovi razmatranih kompenzacijskih novčanih iznosa?”

Prvo pitanje

- 8 Prvim pitanjem sud pita jesu li valjane odredbe Uredbe Komisije (EEZ) br. 652/76 o određivanju kompenzacijskih novčanih iznosa primjenjivih na izvoz lomljenih zrna kukuruza (tarifni broj 10.05, postao 23.02), glutena (tarifa 23.03) i proizvode iz tarifa 11.08 A I; 17.02 B I a); 17.02 B I b); 17.02 B II a), 17.02 B II b); 17.02-23; 17.02-28.0; 17.02-28.1; 35.05 A; 29.04-77.001.
- 9 Tijekom postupka postalo je ipak jasno da su odredbe iz glavnog postupka odredbe Uredbe br. 652/76 kojima se određuju kompenzacijski iznosi primjenjivi na proizvode iz podbroja 23.02 A I (kukuruz ili riža), 23.03 A I (gluten), 11.08 A I (kukuruzni škrob), 17.02 B I a) (glukoza i glukozni sirup), 17.02 B I b) (glukoza i glukozni sirup),

17.02 B II a) (glukoza i glukozni sirup), 17.02 B II b) (glukoza i glukozni sirup), 35.05 A (dekstrin), 29.04 C III b) 1 (glucitol ili sorbitol).

A — Kompenzacijski iznosi primjenjivi na proizvode različite od kukuruznih mekinja ili lomljenih zrna

- 10 Budući da je Komisija priznala da se razlozi nevaljanosti koje je Sud naveo u presudi od 15. listopada 1980. primjenjuju na sve predmetne odredbe osim onih kojima se određuju kompenzacijski novčani iznosi primjenjivi na kukuruzne mekinje ili lomljena zrna (podbroj 23.02 A I), dovoljno je utvrditi da je u pogledu određivanja kompenzacijskih novčanih iznosa primjenjivih na proizvode iz podbroja 11.08 A I, 17.02 B I, 17.02 B II, 23.03 A I, 29.04 C III b) 1 i 35.05 A, Uredba Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976. nevaljana zbog već iznesenih razloga u presudi donesenoj 15. listopada 1980.

B — Kompenzacijski iznosi primjenjivi na kukuruzne mekinje ili lomljena zrna

- 11 Što se tiče kukuruznih mekinja ili lomljenih zrna, valja najprije istaknuti, kao što je Komisija ispravno istaknula, da s obzirom na to da se na ove proizvode ne ostvaruje pravo na izvoznu subvenciju, razlog nevaljanosti koji je Sud utvrdio u svojoj presudi od 15. listopada 1980. za određivanje kompenzacijskih iznosa kukuruznog škroba nije primjenjiv.
- 12 Što se tiče razloga nevaljanosti koji se temelji na činjenici da zbroj kompenzacijskih novčanih iznosa primijenjenih na sve proizvode i nusproizvode dobivene preradom iste količine kukuruza znatno prelazi kompenzacijski iznos primjenjiv na tu količinu kukuruza, valja istaknuti da je Komisija utemeljeno osporavala da su kukuruzne mekinje ili lomljena zrna proizvedeni preradom kukuruza. Prema njezinu mišljenju, riječ je o običnom otpadu na koji se ne može primijeniti gore navedeni razlog nevaljanosti.
- 13 U okviru postupka predviđenog člankom 177. Ugovora, nije na Sudu, već je isključivo na nacionalnom sudu da utvrdi činjenice nužne za rješavanje tog problema. Prema sadašnjem stanju predmeta, posljedično nije potrebno proširiti nevaljanost utvrđenu presudom od 15. listopada 1980., koja se odnosi na lomljena zrna kukuruza (podbroj 23.02 A I). Na nacionalnom sudu je da ponovno postavi pitanje Sudu ako utvrdi da kukuruzne mekinje ili lomljena zrna nisu običan otpad, nego su nusproizvod kukuruza.
- 14 Stoga, na prvo pitanje valja odgovoriti da su odredbe Uredbe Komisije br. 652/76 nevaljane u dijelu u kojem se određuju kompenzacijski novčani iznosi primjenjivi na izvoz kukuruznog glutena (tarifa 23.03) i proizvode iz tarifa 11.08 A I; 17.02 B I a); 17.02 B I b); 17.02 B II a); 17.02 B II b); 17.02-23; 17.02-28.0; 17.02-28.1; 35.05 A; 29.04-77.001.

Drugo, treće i četvrto pitanje

- 15 Ovim pitanjima nacionalni sud u biti od Suda traži da pojasni granice i posljedice nevaljanosti Uredbe br. 652/76, koje je utvrdio u gore navedenoj presudi od 15. listopada 1980., posebno vodeći računa o onome što je navedeno u točki 3. izreke te presude.

- 16 Kao prvo, valja podsjetiti da je Sud u svojoj presudi od 13. svibnja 1981. (International Chemical Corporation, 66/80, Zb., str. 1191.) već odlučio da je presuda Suda u kojoj se na temelju članka 177. Ugovora utvrđuje nevaljanost akta institucije, konkretno uredbe Vijeća ili Komisije, iako nije izravno upućena sudu koji je pokrenuo postupak pred Sudom, dovoljan razlog za svaki drugi sud da taj akt smatra nevaljanim za potrebe donošenja odluke.
- 17 Kao drugo, valja naglasiti da je za Sud mogućnost vremenskog ograničenja učinaka proglašenja nevaljanosti regulatornog akta, u okviru prethodnog postupka predviđenog u članku 177. stavku 1. točki (b), opravdana tumačenjem članka 174. Ugovora s obzirom na nužnu dosljednost između zahtjeva za prethodnu odluku i tužbe za poništenje uređene člancima 173., 174. i 176. Ugovora koji utvrđuju dva načina nadzora zakonitosti predviđene Ugovorom. Mogućnost vremenskog ograničenja učinaka nevaljanosti uredbe Zajednice, u okviru članka 173. ili u okviru članka 177., jest u nadležnosti Suda utvrđenoj Ugovorom, s ciljem ujednačene primjene prava Zajednice u cijeloj Zajednici. U posebnom slučaju iz presude od 15. listopada 1980., na koju se poziva nacionalni sud, korištenje mogućnosti predviđene drugim stavkom članka 174. temelji se na razmatranjima koja proizlaze iz zahtjeva pravne sigurnosti detaljnije iznesenih u točki 52. obrazloženja predmetne presude.
- 18 U tom pogledu valja pojasniti da, kada je to opravdano važnim razmatranjima, drugi stavak članka 174. Sudu daje diskrecijsku ovlast da u svakom pojedinačnom slučaju konkretno odredi koje učinke proglašenja ništavim regulatornog akta treba zadržati na snazi. Slijedom navedenog, na Sudu je, u slučaju kada koristi mogućnost ograničavanja učinaka u prošlosti proglašenjem nevaljanosti na temelju članka 177., da utvrdi može li se predvidjeti iznimka od tog vremenskog ograničenja učinaka koje je odlučeno u presudi u korist stranke u glavnom postupku koja je pred nacionalnim sudom podnijela tužbu, ili bilo kojeg drugog gospodarskog subjekta koji je postupio na sličan način prije utvrđenja nevaljanosti, ili, naprotiv, čak i u pogledu gospodarskih subjekata koji su pravodobno poduzeli inicijative za zaštitu svojih prava, uzimajući u obzir da je proglašenje nevaljanosti koje stvara učinke samo u budućnosti primjereni lijek.
- 19 To pitanje, koje se odnosi na utvrđivanje dosega presude od 15. listopada 1980., ipak nije važno u ovom predmetu koji je pokrenut 30. prosinca 1981. pred nacionalnim sudom, dakle nakon proglašenja nevaljanosti odredbi iz prvog pitanja.
- 20 Stoga na pitanja koja je uputio nacionalni sud valja odgovoriti, kao što je Sud već presudio u navedenoj presudi od 15. listopada 1980., da se na temelju utvrđene nevaljanosti odredbi Uredbe Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976. ne može dovesti u pitanje naplata ili plaćanje kompenzacijskih novčanih iznosa koje su nacionalna tijela provela na temelju tih odredbi, u razdoblju prije objave presude o nevaljanosti.

Troškovi

- 21 Troškovi Komisije Europskih zajednica, koja je Sudu podnijela očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je uputio tribunal d'instance de Paris 1er (Općinski sud u Parizu, 1. arondisman), presudom od 7. lipnja 1983., odlučuje:

- 1. Odredbe Uredbe Komisije br. 652/76 nevaljane su u dijelu u kojem se određuju kompenzacijski novčani iznosi primjenjivi na izvoz kukuruznog glutena (tarifa 23.03) i proizvode iz tarifa 11.08 A I; 17.02 B I a); 17.02 B I b); 17.02 B II a); 17.02 B II b); 17.02-23; 17.02-28.0; 17.02-28.1; 35.05 A; 29.04-77.001.**
- 2. Na temelju utvrđene nevaljanosti odredbi Uredbe Komisije br. 652/76 od 24. ožujka 1976. ne može se dovesti u pitanje naplata ili plaćanje kompenzacijskih novčanih iznosa koje su nacionalna tijela provela na temelju tih odredbi, u razdoblju prije objave presude o nevaljanosti.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg, 27. veljače 1985.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski